

Täysistunto

Tiistai 15.11.2022 klo 13.59—16.04

3. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 neljänneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 242/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Mennään keskusteluun, ministeri Saarikko. — Kuiskattiin, että on tulossa. Ja sieltä hän saapuukin. Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä siis vuoden neljäs lisätalousarvio. Se on ennakoitua paremman taloustilanteen, Suomen turvallisuuden, Ukrainan vankkumattoman tukemisen ja perheiden budjetti. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Talouden tila on pysynyt toistaiseksi ennakoitua parempana Suomessa, vaikka tummia pilviä on ollut taivaalla jo hetken aikaa, niin kuin tiedämme. Kun talous laajemmin on kehittynyt hyvin, se tarkoittaa yhtäläisesti hyviä uutisia myös julkiselle taloudelle. Lisäbudjetin myötä kuluvan vuoden verotuloarviota ehdotetaan korotettavaksi hieman yli miljardilla eurolla. Tämä selittyy ennen kaikkea kasvaneella ansio- ja pääomatuloveron tuottoarvioilla. Kiitos työnantajille, kiitos työntekijöille.

Valtion korkotulojen, osakkeiden myyntitulojen ja voiton tuloutusten arviota taas ehdotetaan vähennettäväksi vajaalla miljardilla eurolla, sekin ajankuva. Muutos johtuu valtion omistamien osakkeiden myyntituloarvion laskusta. Tästä miljardin muutoksesta 574 miljoonaa aiheutuu siitä, että hallituksen tulevaisuusinvestointien rahoittamiseksi tehtävät omaisuusmyynnit toteutetaan kyllä hallituskauden loppuun mennessä, mutta osin ensi vuoden puolella johtuen taloussuhdanteesta.

Arvoisa puhemies! Tämän lisäbudjetin suurimmat panostukset liittyvät tämänkin keran osalta turvallisuuteen. Suomi on toimittanut Ukrainaan merkittävän määrän tulivoimaista sotilaallista apua. Tämä on ollut oikein, tämä on välttämätöntä. Ukrainaan annetun avun aiheuttamaa aukkoa paikataan nyt kasvattamalla Puolustusvoimien materiaalsen kehittämisen valtuutta, joka nousisi reiluun 70 miljoonaan. Korvaavista hankinnoista aiheutuvat menot realisoituvat myöhempinä vuosina.

Jo annetun materiaaliavun kompensoimisen lisäksi hallitus esittää tässä lisäbudjetissa uutta sotilaallista tukea Ukrainalle. Kysymys on 30 miljoonan euron uudesta rahasta, joka käytetään joko Suomen maksusuutena kansainväliseen Ukrainan materiaalitutkirahastoon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

tai suorana tukena Ukrainalle suomalaiselta puolustusteollisuudelta tehtävillä hankinnoilla. Se on joka tapauksessa merkittävä ja vaikuttava sotilaallinen tuki Ukrainalle.

Turvallisuuden osalta tässä lisäbudjetissa ehdotetaan rahoitusta myös Rajavartiolaitokselle itärajan aidan suunnitteluun ja pilotointihankkeeseen, josta meillä puolueilla on vahva yhteinen ymmärrys, sekin ajankuva. Varsinaisen raja-aidan rahoitus sisältyy myöhemmin annettavaan talousarvion täydennykseen, josta maan hallitus kävi tänään keskustelua.

Arvoisa puhemies! Tässä lisäbudjetissa vastataan myös energiakriisiin. InvestEU-ohjelman kansalliseen rahoitusosuuteen ehdotetaan 60 miljoonan myöntövaltuutta TEMille ja ympäristöministeriölle. Ohjelmalla tuetaan investointeja, joilla parannetaan rakennusten energiatehokkuutta tai uusitaan lämmitysjärjestelmiä uusiutuvia energiamuotoja, kuten maalämpöä tai aurinkoenergiaa, hyödyntäviksi. Ohjelmassa voidaan tukea myös esimerkiksi sähköautojen latausinfraan rakentamista ja muita ympäristöystävällisiä investointeja.

Arvoisa puhemies! Teitä ja raiteitakaan ei ole unohdettu, koska perusväylänpitoon ehdotetaan tässä korjausvelasta ja inflaatiosta johtuen reilut 31 miljoonaa. Raaka-aineiden hintojen nousu on nostanut myös kehittämishankkeiden kustannuksia. Yhteensä 11 hankkeen valtuuksiin ehdotetaan korotuksia 85 miljoonalla, jotta ne, hyvät edustajat, siis saadaan toteutettua hintojen nousunkin keskellä. Suurimmat näistä lisäyksistä kohdistetaan Turun ratapihaan, Kuopion ratapihaan ja Hailuodon kiinteään yhteyteen. Ja pidän tärkeänä, että tässä lisäbudjetissa valtatie nelosen Äänekoski—Viitasaari-tieosuuden eli Konginkankaan kohdan valtuutta korotetaan 50 miljoonaan euroon. Tie laitetaan lopultakin kuntoon.

Arvoisa puhemies! Elokuun alussa tein ehdotuksen suomalaisille lapsille ja perheille: ehdotin maksettavaksi ylimääräistä lapsilisää. Tämä esitykseni sisältyy nyt tähän lisäbudjettiin, ja kokonaishintalappu valtiolle nousee 112 miljoonaan euroon menoraamin puitteissa. Lisäys on kertaluontoinen, ei aiheuta pysyviä menoja valtiontalouteen. Se maksetaan joulun aatonaattona, ja se on tärkeä monelle suomalaiselle lapsiperheelle, joista valtaosa on pieni- ja keskituloisia. Toivon, että ylimääräinen lapsilisä lähettää myös viestin: vaikka pandemia jyllää ja Euroopassa soditaan, niin lapsista ja perheistä pidetään aina huolta.

Arvoisa puhemies! Totesin aiemmin, että positiivinen taloustilanne kasvattaa verokeräytymää. Tämän lisäksi tähän lisäbudjettiin sisältyy myös hyviä uutisia menoarvioiden muutosten osalta. Kaikelle tälle vuodelle budjetoidulle rahalle ei ole tarvetta. Esimerkiksi pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoista voidaan ottaa pois aiemmin arvioidut 200 miljoonaa, kun pakolaisia on tullut toistaiseksi ennakoitua vähemmän. Tämän takia myös vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavien tukien määrärahaa vähennetään noin 40 miljoonaa.

Samalla huomio myös toiseen myönteiseen asiaan: kehitys on myönteistä työllisyydessä. Työllisiä oli viime syyskuussa 86 000 enemmän kuin vuosi sitten, ja ennakoitua parempi työllisyystilanne pienentää sitä kautta myös työttömyysturvamenoja, ja tässä lisäbudjetissa työttömyysturvamäärärahoja pienennetään 280 miljoonaa — niin moni suomalainen on onneksi työssä.

Arvoisa puhemies! Yksi ajankuva on myös korkomenot ja korkotason muutos. Tässä lisäbudjetissa velanhoidtomenojen arviota ehdotetaan sitten taas nostettavaksi reilulla 100 miljoonalla. Muutokset ovat kaikessa nyt hyvin nopeita. Tämän seurauksena kuluvalle vuodelle budjetoidut korkomenot nousisivat kokonaissummana 780 miljoonaan. Velalla on taas hintansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka teemme uusia tärkeitä panostuksia, niin tarvearvioiden pienentymisen ja hyvän verokertymän johdosta tämä lisäbudjetti vähentää valtion velanoton tarvetta noin 250 miljoonalla — siis vähentää valtion velanoton tarvetta. [Ben Zyskowicz: Hallitus on tehnyt säästöjä vai?] Vaikka ylijäämäinen lisäbudjetti ei poista tarvetta vastata pidemmän aikavälin taloudellisiin uhkiin, on se tämän hetken signaali Suomen ja suomalaisten hyvästä kriisinkestävydestä ja yhteisestä sisusta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt jos on halukkuutta käyttää pieniä debattipuheenvuoroja, niin ylösnousu ja V-painiketta. — Edustaja Zyskowicz ensimmäisenä.

14.07 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Lisätalousarvio mahdollistaa keskustelun vähän laajemminkin maan talouden hoitamisesta. Ministeri Saarikko, sanoitte melkein tasan vuosi sitten keskustan puoluevaltuustossa seuraavaa: ”Keskusta ei tule olemaan mukana hallituksessa, jossa keimaillaan talousryhdin hylkäämisen kanssa.” Nyt kun olen katsonut hallituksen viimeaikaisia tekemisiä ja aikomuksia — siirrettiin semmoinen miljardin paketti ensimmäiseen lisäbudjettiin — niin nyt on pakko sanoa, että ei näytä siltä, että tämä hallitus pelkästään keimailee talousryhdin hylkäämisen kanssa, vaan se on suorastaan hypännyt sänkyyn talousryhdin hylkäämisen kanssa. Nyt kysyn teiltä, miltä teistä tämä tilanne näyttää: keimaillaanko vai onko peräti menty samaan sänkyyn?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen.

14.09 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen talustilannehan on kansainvälisessä vertailussa selvinnyt koronasta kohtalaisen hyvin, ja tästä Venäjän sodan aiheuttamasta kriisistäkin selviämme, mutta opposition puolelta toistuvasti kiinnitetään huomiota velkaantumisen määrään ja siinä noihin velanhoitokuluihin, joihin ministerikin viittasi. Nythän on peloteltu sillä, että tuo korkokäyränousu on kovin raju, mutta kun meillä kuitenkin se massa valtionvelasta on pitkäaikaista ja hyvin matalalla korolla, ellei jopa osaksi miinuskorolla otettua, [Välihuuto kokoomuksen ryhmästä] niin se korkokulujen nousu ei ole niin voimakasta kuin mitä ensi vuoden budjetti näyttää. Sinne otettiin yli puoli miljardia koron suojauskuluja, eivätkä varsinaiset korkomenot kasva sitä vauhtia kuin mitä ensi vuoden budjetti näyttää, eikä myöskään tämä 100 miljoonan euron lisä, jota tässä esitetään tämän vuoden kuluihin, tarkoita sitä, [Puhemies koputtaa] että samassa kulmakertoimessa nousisi jatkossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Kiviranta.

14.10 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Puolustusvoimien toimintakyvyn kehittäminen ja rajaesteiden pilotointihanke ovat keskeisiä turvallisuuttamme vahvistavia hankkeita. Venäjän rajalle tarvitaan lisää turvaa muun muassa mahdollisia hybridihyökkäyksiä varten. Myös hävittäjähanke saatetaan totta kai maaliin ajallaan, joten valuuttakurssitappiot tulee kattaa. Ukrainan tukemista jatketaan, kuten pitääkin.

Ylimääräinen lapsilisä tulee todella tarpeeseen monessa perheessä elinkustannusten äkillisen nousun seurauksena, [Ben Zyskowiczin välihuuto] energia ja elintarvikkeet ovat tunnetusti kallistuneet merkittävästi tänä vuonna. Perusväylänpitoakaan ei ole unohdettu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Tällä hallituskaudella päätetyt hankkeet toteutetaan suunnitellusti ja tästä lisäbudjetista katetaan kustannusten nousua. Turun ratapihan kehittäminen on tärkeä hanke, joka viedään maaliin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vähämäki.

14.11 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Oikeastaan tästä lisäbudjetista ei ole sen isompaa huomauttamista. Keskeisiä havaintoja on se, että siellä osastossa 11 pääoman ja ansiotulojen kehitys on ollut hyvää, joten valtio saa 1 061 miljoonaa enemmän tuloja, mutta sitten toisaalta tämä edesauttaa siihen, että valtion lainanotto vähenee.

Ennakkokäsittelyssä hallintojaostossa olemme käsitelleet tätä aita-pilottia. Saadun selvituksen mukaan tämä on hyvä hanke, ja tämän kuuden miljoonan pilotin osalta sitten valmistaudutaan myöskin kakkos- ja kolmosvaiheeseen ja haetaan niitä hyviä käytäntöjä näihin.

Velanhoitomenot tulevat kasvamaan tulevina vuosina. Ennakointia on siinä, että vuosi-na 2025—2026 velanhoitomenot ovat suunnilleen tuplat siitä, mitä tällä hetkellä.

Kiittelen myöskin tästä lapsilisästä.

Oikeastaan tässä tämä näin lyhykäisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

14.12 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun Saimaan kanavalle kävi niin kuin kävi ja siellä liikennöinti loppui, niin kyllähän paine Suomen maanteille aika rajusti rekkaliikenteen ja muun liikenteen näkökulmasta kasvoi. Tässä perusväylänpidossa, kun me nyt tiedämme, että maanrakennusindeksi on vuoden aikana noussut 15 prosenttia, käytännössä maali karkaa koko ajan. Nyt kun ensi vuoden budjettiin on kohdennettu 1,29 miljardia perusväylänpitoon, niin totta kai tämä 31,4 miljoonaa on tervetullut lisä, mutta juuri tästä kustannustason noususta johtuen tämä ei nyt riitä alkuunkaan, ja lopputulema näissä fundamentaalisen tärkeissä liikenneinvestoinneissa on se, että tiestö rappeutuu ja korjausvelka uhkaa nousta yli 1,3 miljardin.

Nyt kun jatkossa rahaa kohdennetaan, niin nämä kaikkein tärkeimmät eli tiestön kunto ja varsinkin vähäliikenteisen tiestön kunto toivottavasti nousevat korostuneesti esille myös valtionhallinnossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lohikoski.

14.13 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtaamamme kriisit ovat asettaneet paineita julkiselle taloudelle, mutta toisin kuin oppositio täällä väittää, olemme selvinneet kriisien kurimuksesta melko hyvin. Suomen julkinen velkasuhde on lähes neljänneksen pienempi kuin euromailla keskimäärin. [Timo Heinonen: Ihan lottovoittajafiilis!] Julkisen talouden menojen ja tulojen välinen epätasapaino pieneni viime vuonna ja jatkaa pienenemistä vielä tänä vuonna, kun nopeat talous- ja työllisyyskasvu ovat lisänneet verotuloja ja pienentäneet työttömyysmenoja, kuten valtiovarainministeri totesi.

Talouden kasvu näyttää kuitenkin hiipuvan, ja inflaatio koettelee myös Suomea. Siksi julkisen talouden alijäämä alkaa varmaankin ensi vuonna kasvamaan, ja pidemmällä aika-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

välillä edessä onkin ongelmia, kun kokonaisveroasteen on ennustettu laskevan. Se tulisi säilyttää ennallaan julkisen talouden tasapainon kannalta kestävällä tasolla. Nyt kun oppositio peräänkuuluttaa täällä näitä leikkauksia, olisi rehellistä kertoa, mistä te olette leikkaamassa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Filatov.

14.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyys on parantunut, ja se näkyy myös tässä lisätalousarviossa ja sen työttömyysturvamenoissa. Työllisyysaste on itse asiassa viime kesänä ollut korkein 13 vuoteen — ei mitenkään huono saavutus ottaen huomioon, että taustallamme on korona, joka on vaikuttanut kaikissa maissa työllisyyteen voimakkaasti. Työllisyysaste oli 73,6 prosenttia, ja jos käyttäisimme niitä tapoja tilastoida, joita viime vaalikaudella oli esillä, niin silloin tuo luku olisi jopa prosenttiyksikön parempi. Tästä seuraa se, että työttömyysturvamomentilta määrärahoja voidaan alen-
taa lähes 300 miljoonalla. Se ei ole ihan pieni luku, ja se kertoo sen, miten merkityksellinen työllisyys on meidän velkaantumisemme näkökulmasta.

Myös asumistukimenoja on voitu alentaa tässä lisätalousarviossa.

Mutta kun maailma ympärillämme myrskyää, niin me emme saa unohtaa sitä, että niiden uudistusten, joita nyt ollaan tekemässä vaikkapa työttömyyden hoidon siirtämisessä kunnille, on onnistuttava häiriöttömästi.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja seuraavaksi edustaja Kankaanniemi.

14.16 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensiksi kiitokset tästä Äänekoski—Viitasaari—Konginkankaan rahoituksesta. Sitten myös Jyväskylä—Tampere-rata saa tässä nyt valtuutta lisää, mikä on äärettömän tärkeää suomalaisen teollisuuden ja liikenteen kannalta.

Mutta sitten: kun nyt verotulot näin voimakkaasti kasvavat, olisi kyllä paikallaan miettiä hyvin tarkkaan sitä, miten varaudutaan tässä tilanteessa edessä oleviin todella laihoihin vuosiin. Puheenjohtaja Koskinen vähätteli korkomenojen kasvua, edustaja Vähämäki nosti ne siihen arvoon, mihin ne kuuluvat. Meidän on katsottava niitä aivan avoimen rehellisesti: ne ovat nousussa. Samaten tällä hetkellä niin eläkeläis- kuin lapsiperheiden köyhyys, oikeastaan kaikkien työssä olevien köyhyys, lisääntyy tässä maassa. Se tuo haasteita jatkoon, ja näihin pitää varautua priorisoimalla menoja. [Puhemies koputtaa] Hallitus ei näin ole tehnyt.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

14.17 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Velalla on taas hintansa, kuten valtiovarainministeri Saarikko tässä mainitsi, ja valitettavasti se, että meillä on osa koroista suojattu vuosiksi, tarkoittaa, että tämä on pitkäjänteinen tie kohti korkeampia korkokustannuksia. Se ei ikään kuin ole ohi vaan tulee näkymään pitkään, ja se ei estä sitä, etteikö jouduta siihen tilanteeseen, että tosiaan sitä hintaa kuluu.

No nyt tietysti tämän lisätalousarvion myönteinen uutinen on, että Suomen talous on tänä vuonna porskuttanut siinä määrin hyvin, että verotulojen tuottoarviota voidaan nostaa. Se, edustaja Lohikoski, että verotulot kasvavat, ei kuitenkaan näytä riittävän velkaan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

tumisen taittamiseen, koska hallitus koko ajan tekee velalla lisää menoja. Olemme sillä tavalla paradoksaalisessa tilanteessa, että ilmeisesti nyt olemme kuulemassa, että täydentävissä talousarviossa ei tule olemaan miljardin velkapakettia soteen ja maatalouteen mutta että se kuitenkin tulee, ilmeisesti vasta helmikuussa. [Puhemies koputtaa] Kysyisin nyt valtiovarainministeriltä: onko tässä enää mitään rotia, että me täällä talousarviota miettiesämme emme tiedä, [Puhemies: Aika!] mitä ovat miljarditasolla velanottokulut ja velanoton määrä ensi vuonna?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Virta.

14.18 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että taloustilanteemme on vakava. Vaikeat ajat eivät ole vain edessä, vaan ne ovat täällä jo nyt. Suomi on kamppailut kestävyysvajeen kanssa jo kauan ennen näitäkin kriisejä, ja ennuste ei ole kovin lupaava tätä menoa.

Haluan kuitenkin hallitusta kiittää tässä lisätalousarviossa kriittisistä panostuksista, joista nostan nyt Ukrainan tukemisen: Sota ei ole ohi siellä. Ukraina yhä edelleen taistelee koko Euroopan puolesta terroristivaltiota vastaan.

Toinen kohde, jonka haluan nostaa ja minkä näen vaikeankin taloustilanteen keskellä kriittisenä panostuskohteena, on poliisi: poliisin toimintaedellytyksiä vahvistetaan, ja se on tärkeää. Samoin kuin pelastajapulaan vastaaminen: pelastajapula on jo käsillä, ja me emme voi enää tulevaisuudessa luottaa siihen, että kun oma koti palaa, siellä on pelastajia paikalla, jollemme tee niitä ratkaisuja nyt.

Näistä kiitän hallitusta tässä lisätalousarviossa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otetaan vielä edustaja Östman, ja sen jälkeen kuulemme ministerin vastauksia.

14.19 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Maatalouden akuutti tilanne ei olisi saanut jäädä huomioimatta tässä lisätalousarviossa. Nimittäin kun sähkölasku kasvaa lyhyessä ajassa kymmenillä tuhansilla euroilla ja maitolitrin tuottajahinta muutamilla senteillä, niin loppuu viljelijän omasta pöydästä ennen pitkää leipä. Tuleva talvi näyttää monelle maatilalle paljon viime talvea vaikeammalta. Tilojen kassasta ei ole puskuria, ja monet tilat joutuvat jättämään esimerkiksi lannoitteet kevääksi ostamatta. Miksi keskusta ja hallitus jättivät maatalouden huomioimatta tällaisessa tilanteessa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

14.20 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kommentoin nyt ensiksi näitä väitteitä, jotka liittyvät miljardiesityksiin ensi vuoden budjettiin. Tämä lisätalousarvio, joka nyt on käsittelyssä, koskee tätä vuotta. Hallitus pitäytyy menoraamisissaan, jonka se on itselleen asettanut, ja ne julkisuudessa keskustellut luvut maataloudesta tai hoi-vavelasta ylittävät sen raamin, minkä hallitus on itselleen asettanut, ja silloin joudutaan priorisoimaan, laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen ja pienentämään niiden mittakaavaa. Ne päätökset ovat edessä, ja ne koskevat ensi vuoden taloutta, aivan normaalin prosessin mukaisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Hyvä kokoomus, kuulin kyllä edustaja Zyskowiezin välihuudot suomalaisten lapsiperheiden asiasta. Oletteko te eri mieltä? Tekö ette kannata ylimääräistä lapsilisämaksatusta? Tulloon sekin nyt selväksi suomalaisille äänestäjille, mikä teidän kantanne siitä on. [Ben Zyskowiec: Kannatamme kaikkia vaalitäkyjä!] Jos te olette asiasta eri mieltä, odotan siinä tapauksessa, että teidän vastineestanne hallituksen lisätalousarvioon löytyy kohta, joka vastustaa lapsilisiä suomalaisille perheille. [Timo Heinonen: Ei kun just näin hän sanoi, että kannatamme!] Jos te tuette tätä, niin sitten ei kannata siitä erikseen suuta soittaa.

Arvoisa puhemies! Tiestöön ja liikenteeseen useampi teistä edustajista tarttui. Olen tyytyväinen siitä, että kustannuksiin, joiden taso on noussut hyvin huolestuttavalla tavalla monessa elämänpiirissä — myös liikenteessä ja asfaltin hinnassa, kiskon rakentamisessa ja ratapihakunnostustöissä — on nyt lisätty sellainen summa, että aiemmista sitoumuksista pystytään pitämään kiinni, jotta meidän ei tarvitse luopua lupauksista, joita on alueille annettu rakennushankkeisiin. Pidän tätä oikeudenmukaisena, vaikka se samalla tarkoitti, että merkittävästi uusia hankkeita ei kyetä aiempien sitoumusten päälle aloittamaan.

Sitten täällä tiedusteltiin ajatteluani siitä, onko jollain tavalla ollut erityisen toivottava tilanne, jossa hallitus on joutunut velkaantumaan, tai pidänpö sitä talousryhdyin näkökulmasta toivottavana. En tietenkään, ja siksi sitä suuremmalla syyllä minusta tuntuu hyvältä ja oikealta, että kaikkia näitä merkittäviä velkapäätöksiä on koko eduskunta laajalla voimallaan tukenut, kaikkia niitä, jotka ovat kyllä rikkoneet näkemyksemme esimerkiksi aiemmista sitoumuksista menokehyksiin, kuten Puolustusvoimien tai maatalouden ratkaisut jo kevään puolella. Oppositio huutaa toisaalla, että ette kai te nyt näin paljon aio antaa rahaa maataloudelle, ja toinen puoli oppositiosta huutaa, että miksi te ette heti tuo tukea maataloudelle. Kaikki nämä isot ratkaisut on punnittava huolella, ja ne liittyvät ensi vuoden lisätalousarvioon, mikäli sellaisia tehdään. Mutta kaikki nämä velkaratkaisut, joihin liittyy korko — joiden menoista on minusta syytä olla huolissaan, tästä olen samaa mieltä opposition kanssa — perustuvat sellaiseen Suomen varautumiseen, joka on ollut minun arvioni mukaan välttämätöntä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinonen.

14.23 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että Ukrainaa autetaan. Meidän pitää auttaa Ukraina lopulliseen voittoon asti. Pidän myös myönteisenä siitä, että omaa, uskottavaa maanpuolustusta vahvistetaan ja myös vapaaehtoisen maanpuolustuksen, MPK:n, aseita ja ammuksia rahoitetaan. Kysyisin ministeri Saarikolta: uskotteko te Laivue 2020 -hankkeen etenemiseen ja minkälaisella kustannusarviolalla?

Mutta kyllä tämä maatalouden tilanne on, ministeri Saarikko, sellainen, että ette te voi helmikuuhun asti odottaa. [Päivi Räsänen: Ei voi!] Maatilat eivät tule selviämään tästä kriisistä. [Päivi Räsänen: Nimenomaan!] Näitä toimia olisi tarvittu nyt, ja sen takia kristillisdemokraatit ja koko oppositio tulevat jättämään teille välikysymyksen, kun te, jotka vielä joskus esiinnytte maatalouden puolustajina, hylkäsitte heidät nyt lopullisesti. Maatalous ei tule selviämään tästä talvesta sähkön ja muiden kohonneiden kustannusten kanssa, ja te ette omien riitelyidenne keskellä pystyneet tätä toimenpidettä tekemään, [Puhemies koputtaa] minkä meidän oma ruoantuotanto tarvitsee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Mäkelä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

14.24 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän velkojen korkoasian lisäksi nostaisin esille myös sen, että meillä ei varsinaisesti ole näkymää siitä, että saataisiin valtiontalouden alijäämää missään vaiheessa loppumaan, eli korkojen takaisinmaksusta ei ole mitään tilannekarttaa eikä tulevaisuuskuva.

Yksittäisenä asiana tästä lisätalousarviosta toisin esille tämän itärajan aidan, ja kritisoin sitä, että vaikka tämä asia sinänsä onkin tarpeellinen, niin se tulee aika paljon myöhässä ja aika paljon vähemmällä rahoituksella ja panostuksella kuin olisi pitänyt tulla. Tästä tehtiin ihan turhaan mitään parlamentaarista kysymystä, koska oppositiohan on sitä aita vaahtanut koko ajan, kysymys oli vain siitä, että hallituksen omat rivit saadaan suoriksi ja löydetään jostain rahat sen asian tekemiseen. Tämänhän olisi pitänyt lähteä käyntiin jo siinä vaiheessa, kun Valko-Venäjä käytti siirtolaisasetta Baltiaa ja Puolaa vastaan. Jo silloin me tiesimme, että aita on tarpeen. Sitä olisi pitänyt lähteä jo silloin rakentamaan sellaisille alueille, missä on lähellä asutuskeskuksia ja tieyhteyksiä itärajan tuntumassa, ja laajentaa sitten myöhemmin muille alueille.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja Mäkelän jälkeen edustaja Mäkinen.

14.25 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä vuoden neljäs lisätalousarvio on annettu tilanteessa, jossa on tasapainoiltava useiden vaikeiden haasteiden ristitulessa, niin kuin tässä keskustelussa on jo tuotu esille. Hintojen ja elinkustannusten nousu koettelee ihmisiä, ja siksi hoidamme sodan aiheuttaman akuutin inflaation ja energiakriisin aiheuttamia vaikutuksia Suomeen. Nyt on todella tärkeintä tukea tavalisten suomalaisten ostovoimaa.

Meidän on myös kyettävä panostamaan kansalliseen turvallisuuteen ja puolustuksemme toimintakykyyn. Emme kuitenkaan voi taantua pelkäksi sotataloudeksi, ja siksi koronan jälkihoitoon ja hoitajapulaan on puututtava. Tämän näkemyksen myös oppositio jakanee ja näihin asioihin nyt tässä lisätalousarviossa erityisesti pureutuu.

Haluan myös esittää lämpimät kiitokset hallitukselle Keski-Suomen kansanedustajana niistä lisäpanostuksista, joita kohdennetaan niin liikenteen saavutettavuuden parantamiseksi kuin myös Jämsän erittäin vaikean tilanteen ratkaisemiseksi. [Puhemies koputtaa] Nämä tulevat tarpeeseen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

14.26 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että lisätalousarvio on myös inhimillinen. Siellä on määrärahoja heille, jotka todella ovat avun tarpeessa. Ja ihmettelen kokoomuksen puheenvuoroja, yleensäkin niitä puheenvuoroja, joissa nyt kyseenalaistetaan esimerkiksi lapsiperheiden hädän auttaminen. Arvoisat edustajakollegat, missä teidän sydämenne on? [Ben Zyskowitz: Oikealla! — Pia Lohikoski: Oikealla!] Minä olen läheltä seurannut monen, monen lapsiperheen todella vaikeaa asemaa. Se on todella vaikea. Toivoisin hieman pidättyvyyttä siihen, ja että asettaudutaan joskus lähimmäisen asemaan. Se ei ole helppoa niille ihmisille, ja olen sen itse nähnyt omin silmin.

Mutta sitten itse tästä isosta asiasta. On tärkeää, että Ukrainaa tuetaan. On tärkeää, että Suomi varustautuu niihin aikoihin, jolloin asiat eivät olisikaan näin hyvin, elikkä Puolustusvoimien määrärahojen lisääminen on järkevää.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Ja viimeisenä asiana tämä tieverkko, mistä edustaja Eestilä mainitsi: Toivoisin, että vihdoin ja viimein tässä maassa herätään siihen totuuteen, että alemmalle tieverkolle, sorateille, saadaan tiehöylät takaisin. Se on halvin tapa, tuottoisa tapa, ja toimii kymmeniä vuosia eteenpäin, kun se pannaan liikenteeseen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

14.28 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tältä hallitukselta ei tunnu löytyvän välittämistä suomalaisen maatalouden tulevaisuuden suhteen, ja tämä lisätalousarvio ja myöskin tämän päivän keskustelut tästä täydentävästä osiosta ensi vuoden budjettiin osoittavat sen. On todella hälyttävää, että niin elintarviketeollisuus kuin MTK ovat tänään vahvasti vedonneet sen puolesta, että pidetään suomalaiset alkutuottajat pystyssä, autetaan heitä tilanteessa, jossa vielä ehkä jotakin voitaisiin tehdä.

Tässä tilanteessa hallitus ei ole tuomassa minkäänlaista energiatukipakettia maataloudelle, vaikka lähestulkoon kaikille muille jotakin kädenojennusta on löytynyt. Joka päivä kolme maatilaa pistää ovensa säppiin. Tämä on Suomen ruokaturvan kannalta äärimmäisen huolestuttavaa. Niinpä kristillisdemokraateille yhdessä muun opposition kanssa ei ole jäänyt muuta vaihtoehtoa [Puhemies koputtaa] kuin jättää välikysymys maataloudesta hallitukselle. [Toimi Kankaanniemi: Kurvinen vastaa!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kauma.

14.29 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän kaikkein huolestuttavin asia tässä kokonaisuudessa ovat korkomenot: 780 miljoonaa tänä vuonna ja puolitoista miljardia ensi vuonna. Viimeksi eilen Evan tutkimuksessa kävi ilmi, että suomalaiset ovat eniten huolestuneita juuri tästä asiasta tällä hetkellä.

Täällä edustaja Filatov toi esiin, että työllisyysaste on tällä hetkellä poikkeuksellisen korkea hallituksen toimien ansiosta, [Ben Zyskowicz: Edellisen hallituksen!] 73,6 prosenttia, mutta kysymyshän on edellisen hallituksen toimista. Tämä hallitus ei ole juurikaan tehnyt toimia. Ainoa mainitsemisen arvoinen on eläkeputken poisto, ja sehän astuu voimaan vasta 2023. Eli käytännössä toimia ei ole juurikaan tehty.

Arvoisa puhemies! Vielä sellainen asia, että sunnuntain Helsingin Sanomissa sanottiin, että Suomi on OECD:n sijalla 18, kun verrataan maita, jotka houkuttelevat ulkomaalaisia työntekijöitä. Esimerkiksi Ruotsi on sijalla kaksi. Arvoisa ministeri, oletteko perehtynyt [Puhemies koputtaa] tähän tutkimukseen, ja mitä asioita voisimme Suomessa kehittää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Filatov.

14.30 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sanoin, että työllisyyttä on hoidettu hyvin, niin viittasin koronatoimiin. Jos me vertaamme melkein mihin tahansa maahan, niin meidän koronakuoppamme niin taloudessa kuin työllisyydessä oli matalampi kuin muissa maissa ja me nousimme siitä nopeammin kuin monissa muissa maissa nousiin. Tämä osoittaa sen, että koronaan liittyen, niin näihin tautimääriin ja tartuntamääriin kuin sitten niihin taloudellisiin toimiin, joilla yrityksiä tuettiin, hallitus on onnistunut.

Se on tietenkin totta, että kun tehdään rakenteellisia uudistuksia, niin niiden vaikutukset tulevat aina väijäämättä vasta hetken päästä. Mutta niitäkin hallituksella on plakkarissa jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

ihan kohtuullinen määrä, elikkä voimme odottaa, että ne pehmentävät meidän tulevaa talouskuoppaamme, joka tästä kansainvälisestä taloustilanteesta meihinkin osuu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Satonen

14.31 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että koronatoimissa ja Venäjän hyökkäyssodasta riippuvissa asioissa on pääosin onnistuttu, mutta kaksi asiaa on kyllä sellaisia, joista nykyinen hallitus joutuu luokalle.

Ensimmäinen niistä on työllisyys. On totta, että työllisyys on parantunut, kun on tehty valtavia elvytystoimia koko Euroopassa ja maailmassa. Mutta kun meillä on toistasataatuhatta avointa työpaikkaa ja niitä paikkoja ei ole saatu täytettyä, niin nyt ei ole tehty sellaisia työllisyysuudistuksia, joissa olisi kannustavuutta parannettu ja sitä kautta nämä paikat olisi saatu täyteen. Jos me nyt säästetään 280 miljoonaa, me olisi varmaan säästetty moninkertainen määrä, jos hallitus olisi kyennyt nämä uudistukset tekemään.

Ja toinen asia on se, että kehysmenettely on kärsinyt täydellisen inflaation. Taitaa olla kahden miljardin edestä niitä asioita, jotka on siirretty kehysten ulkopuolelle, ja siellä valitettavasti on paljon myös niitä, joilla ei ole mitään tekemistä koronan tai Venäjän hyökkäyssodan kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Huru.

14.32 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut ansiokkaita puheita alkutuottajien ahdingosta, mutta kysyisin kuitenkin ministeriltä liittyen sisäministerin hallinnonalaan. Mainitsitte, että pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottomenoista ja niiden piirissä olevien asukkaiden tukimenoista on vähennetty lähes kaksi- ja puolisataa miljoonaa. Poliisille ja Rajavartiolaitokselle on mennyt lisäresursseja, mikä on hyvä, mutta kysyisin pelastustoimen tilanteesta, koska tiedossahan on, että nykyisessä järjestelmässä oleva pelastustoimen rahoitusvaje on yli 80 miljoonaa. Tämän lisäksi palvelutason puutteet ja varallaolojärjestelmän muutostarpeet ovat tuomassa lisää kustannuspaineita. Myös pelastajien koulutusmäärät ovat liian alhaisia. Miten hallitus aikoo varmistaa pelastustoimen rahoituksen ja resurssit hyvinvointialueilla, jotta taataan [Puhemies koputtaa] riittävät pelastustoimen palvelut?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Multala.

14.33 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin erittäin positiivista se, että velkaantuminen tässä yhdessä lisätalousarviossa vähenee, monistakin eri syistä johtuen. Se on hyvä, mutta se ei tätä isoa kuvaa valitettavasti muuta. Tämänkin vuoden talousarvio on kokonaisuudessaan merkittävästi velkaantumista lisäävä. Ja kuitenkin tässä vaiheessa, tämän vuoden aikana, olemme vielä eläneet kasvun, ainakin hitaan kasvun, aikaa. Eli olemme ikään kuin tehneet myötäsyklisiä talouspolitiikkaa, ja toisaalta sitten, kun inflaatio on korkealla ja myös korkomenot ovat pikkuhiljaa nousseet, tämä myös lisää meidän tulevien vuosien paineita siihen, että korkomenojen kasvun vuoksi meillä on entistä vähemmän talouspoliittista liikkumavaraa. Arvoisa valtiovarainministeri, sanoitte olevanne tästä huolissanne, mutta huomioitteko tässä täydentävässä lisätalous-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

arviossa, jonka tuotte nyt tällä viikolla, myös tämän asian eli finanssipolitiikan [Puhemies koputtaa] suhteessa tähän suhdanteeseen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Räsänen.

14.34 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin viime viikolla Maitovaltuuskunnan kokouksessa, ja sieltä lähetettiin teille, valtiovarainministeri Saarikko, terveisiä ja kerrottiin, että nyt on todellinen hätä monilla maatiloilla. Todellakin konkurssiuhat ovat aivan huulella, eikä tässä voi odottaa ensi vuoteen. Täytyy sanoa, että niin heille kuin meille kristillisdemokraateille oli kyllä valtava pettymys, että tämä esitys, jota nyt käsittelemme, ei sisällä tukea maataloudelle. Tässä ei ole kysymys pelkästään tuottajien toimeentulosta, vaan tässä on kysymys meidän kaikkien ruokaturvasta, suomalaisen ruuan ja omavaraisuuden tulevaisuudesta. Ei näitä tiloja ole varaa menettää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Reijonen.

14.35 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä on otettu monta kertaa jo esille maatalouden tärkeys, ja totta kai on mahdottoman tärkeätä, että maatalous toimii ja saadaan ruokaa pöytään. Se on meille kaikille hirveän tärkeää, myös huoltovarmuuden takia.

Toinen asia, mikä huoltovarmuuden takia on tärkeää, on tiestön kunto. Kiva, että Kuopion seutuville on ratapihaan nyt tulossa rahoitusta, mutta ihan kysyisin: Vitostie on hirveän tärkeä tie, mikä menee Suomessa, mutta Vitostie on jotenkin unohtunut, ja siellä on vaarallisia paikkoja, mihinkä ei ole rahoitusta vaan tullut, vaikka on aina lupailtu ja lupailtu. Nähdäänkö, milloin tähän nyt saataisiin rahoitusta? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Leppä.

14.36 **Jari Leppä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että lisätalousarviossa nyt on valoa, nimenomaan talouden valoa. Se antaa liikkumavaraa tulevaisuuteen, se on selvä. Huomionarvoista on myös se, että sen lisäksi, että työllisyys on kehittynyt myönteisesti, myös investoinnit ovat kehittyneet myönteisesti. Meillä tehdään tällä hetkellä paljon investointeja, isompia ja pienempiä, isommissa ja pienemmissä yrityksissä koko Suomen alueella, ja tämä on erittäin tärkeä asia myös tulevaisuuden talouspolitiikan kannalta.

Puhemies! Maatalouden osalta täytyy sanoa, että kun täällä puhutaan, että ei ole enää maatalouden ystäviä, ei hallituspuolueissa, [Timo Heinonen: Ei hallituspuolueissa!] niin se on erikoista puhetta. Mitä kaikkea onkaan tällä vaalikaudella tehty, tänä vuonna jo tehty, ja ihan niin kuin äsken kuulitte, mitä valtiovarainministeri Saarikko sanoi, nämä asiat ovat tapetilla, nämä asiat ovat hyvin tiedossa ja niiden asioiden perään kyllä katsotaan. Huoltovarmuus, omavaraisuus, on keskeinen osa meidän turvallisuuspolitiikkaamme, [Puhemies koputtaa] meidän kokonaisturvallisuuttamme, ja siitä pidetään vuorenvarmasti huolta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Autto.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

14.37 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällaisena maailmanaikana on tietysti kaikkein tärkeintä panostaa maan puolustuksen tarpeisiin ja huoltovarmuuden varmistamiseen, mutta toki myös vientialojemme tarpeisiin niin, että kriisin jälkeen on näkyvissä myös kansantalouden tulevaa kasvua. Siinä mielessä hallitus on saanut tietysti perusteita myös niille lisämenoillemme, joita se on tehnyt, mutta tämä on vain osatotuus. Hallitus on lisännyt menoja myös moniin sellaisiin kohteisiin, jotka eivät riipu maanpuolustuksen tai huoltovarmuuden tarpeista tai aiemmin tällä kaudella pandemiasta, ja toisaalta kyllä näiden täysin välttämättömienkin menojen osalta olisi pystynyt tekemään priorisointia — olisi pitänyt pystyä tekemään priorisointia niin, että kun on välttämättömiä uusia menokohteita, niin jostain aiemmin rahankäytön kohteena olleesta mutta vähemmän tärkeästä täytyy pystyä tinkimään. Tässä mielessä oli tietysti mielenkiintoista, [Puhemies koputtaa] miten esimerkiksi edustaja Lohikoski ikään kuin vyörytti näiden priorisointien tekemisen oppositiolle. [Puhemies: Näin, nyt on aika täynnä!] Tehän siellä hallituksessa olette.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Otan vielä edustajat Kalmari ja Zyskiewicz, ja sen jälkeen ministerin vastaus, jonka jälkeen puhujalistaan. — Edustaja Kalmari.

14.38 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti harmillista, että tässä lisäbudjetissa ei lisäkohdennuksia maataloudelle ole, mutta täytyy sanoa, että kyllä tällä hallituksella on tehty loistavaa työtä siinä, että EU:n rahoituksen taso on noussut kuusi prosenttia, [Toimi Kankaanniemi: Onkohan viljelijät tyytyväisiä?] saatiin huoltovarmuuspaketti keväällä ja on pistetty lukuisia lainsäädäntöhankkeita maanviljelijöiden ruoantuotannon eduksi eteenpäin.

Nyt on se aika, että kaupan on kannettava vastuunsa siitä, että suomalainen maatalous ei kuole. Elintarvikkeiden hinnat on pystyttävä siirtämään eteenpäin. Näinhän tämän homman pitää toimia. Markkinoiden pitää toimia, ja kauppa ei voi väistää vastuutaan. Meillä on parlamentaarinen ryhmä, ja soisin, että kaikki muutkin puolueet sitoutuvat niihin esityksiin, mitä sieltä nousee. Siellä on tulevaisuuteen tähtääviä juttuja, jotka voivat jatkaa edelliseen tapaan, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi energian vastaantulo tai kiinteistöveron vastaantulo.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä edustaja Zyskiewicz.

14.39 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kiitos, ministeri Saarikko, vastauksesta. Kysymykseni oikeastaan oli se, onko teidän mielestänne tämä hallitus pitänyt kiinni talousryhdistä, kun lupasitte, että te ette ole mukana sellaisessa hallituksessa, joka keimailee talousryhdin hylkäämisen kanssa. Eikö tämä hallitus ole vähintäänkin keimaillut talousryhdin hylkäämisen kanssa? Mielestäni se ei ole pelkästään keimaillut vaan hylännyt kokonaan talousryhdin.

Totta kai kuukauden ylimääräinen lapsilisä on lapsiperheille myönteinen asia, eihän kukaan ole sitä kiistämässä. Vielä paremmalla mielellä kannattaisin tätä hallituksen esitystä, jos hallitus olisi pystynyt osoittamaan vastaavan 110 miljoonan euron säästön sitten jostain muualta, jostain vähemmän tärkeästä. Pointtini on se, että tähänhan te ette pysty. Te pystytte vain laittamaan lisää menoja hyviin tarkoituksiin, mutta te ette [Puhemies koput-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

taa] pysty mistään ottamaan mitään pois. [Timo Heinonen: Tai ei halua, voi olla myös siitä!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt ministeri Saarikko, olkaa hyvä, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.41 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen tiedusteli aiemmin tästä Laivue 2020 -hankkeesta, joka liittyy Puolustusvoimien toimintakuntoon ja -kykyyn, ja kyllä senkin hankkeen kustannusarvio on vakavalla tavalla noussut johtuen materiaalivaikeuksista, inflaatiosta, hintojen noususta ja niin edelleen, ja lisätalousarvio pitää nyt sisällään tähän lisärahoitusta. Se noudattelee sitä samaa valitettavaa tilannetta julkisiin hankintoihin ja infraan liittyen, mikä jo liikennepuolella nousi esiin inflaatiosta johtuen.

Sitten jäin kyllä todella tarkkaan kuuntelemaan edustaja Satosen ja edustaja Auton puheenvuoroja, joista edustaja Zyskiewicz jatkoi, tästä talousryhdistä. On nimittäin niin, että nyt kyllä olisi aika kuulla, mitä kokoomus ei olisi hyväksynyt niin kutsuttuina poikkeuksellisin menoina sen järjestelyn yli, mitä normaalit menokehyykset tarkoittivat — joiden merkitystä pidän edelleen, edustaja Zyskiewicz, valtavan tärkeinä. Ja valtiovarainministeriön päivitystyö kehyksille muuten jatkossa pitää sisällään vastaavan poikkeuskriisitilannenemenettelyn, jonka äärelle me ajauduimme tämän sodan alkaessa. Kun edustaja Satonenkin oikein ponnekkaasti täällä sanoi, että siellä on paljon asioita, mitä kokoomus ei voi hyväksyä, niin mitkä ne asiat ovat ja minkälaista mittakaavaa ne näyttelivät tässä poikkeuslausekkeessa? Tästä pitää saada selvyys, koska on näkemysero, vaikka kuvittelin eduskunnan todella olevan yksituumainen puolustuksen, rajan, pakolaisten ja, kyllä, kevään historiallisen maatalouspaketin yhteydessä, olevan isossa kuvassa erittäin yksituumainen. Jos te tästä irtaannutte ja alatte noudattamaan edustaja Auton näkemyksiä, odotan mielenkiinnolla teidän vaihtoehtobudjettianne, joka tulee pitämään sisällään pelkästään ensi vuodelle miljardien — ei vain miljardin vaan miljardien — leikkaukset täydennettyinä teidän esityksillänne veronkevennyksistä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kuten lupasin, arvoisat edustajat, mennään puhujalistaan. Siellä on kuitenkin aika pian tulossa myös kokoomuslaisia puheenvuoroja, niin pääsee vastaamaan. — Mutta sitä ennen edustaja Kivisaari.

14.43 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Inflaatio on todella korkeammalla kuin vuosikymmeniin. Sen myötä kuluttajahinnat ovat nousseet yhtä aikaa poikkeuksellisen monella alalla. Jos sinulla on iso perhe, pitkä työmatka, sähkölämmitys ja vaikka remontti meneillään, niin tilanne on kaikkea muuta kuin helppo.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on merkittävä tekijä inflaation kiihdyttäjänä, ja valitettavasti sodalle ei näy loppua. Sota on osaltaan johtanut siis inflaatioon ja kotitalouksien ostovoiman heikkenemiseen. Epävarmuus vähentää yksityistä kulutusta ja myös siirtää niin julkisia kuin yksityisiä investointeja tulevaisuuteen.

Puhemies! Neljännessä lisätalousarvioesityksessä ehdotetaan määrärahoja muun muassa Suomen puolustusvalmiuden vahvistamiseen, Ukrainan tukemiseen ja itärajan rajaesteiden suunnitteluun ja pilotointiin. Edelleen määrärahoja ehdotetaan myös koronavirustilanteesta aiheutuneisiin välttämättömiin kustannuksiin. Nämä kaikki ovat perusteltuja toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Perusväylänpidon määrärahoihin ehdotetaan korotusta korjausvelan ja kustannusten nousun vuoksi. Samasta syystä myös tällä hallituskaudella päätettyjen liikenteen kehittämishankkeiden valtuuksiin ehdotetaan korotuksia. Esimerkiksi omalla alueellani oleva tärkeä valtatie 19 välillä Seinäjoki—Lapua on saamassa kuusi miljoonaa euroa lisää. Tämä on merkittävää sen osalta, että meneillään olevat kohennukset kyetään viemään loppuun. Toki valtiovarainministerinkin tiedossa on, että muun muassa Teppo—Isokoskentie-risteyksen tilanne Nurmossa on edelleen ratkaisematta, mutta toivoo sen osalta emme mene. Erinomainen asia on myöskin se, että raideliikennetoimenpiteitä välillä Tampere—Oulu jatketaan määrätietoisesti muun muassa kaksoisraiteistusten suunnittelua vauhdittamalla.

Puhemies! Valtion on vältettävä omilla toimillaan kiihdyttämästä inflaatiota. Samalla on kuitenkin huolehdittava heistä, joihin hintojen nousu pahimmin osuu. Yhtenä paljon keskustelua täällä salissakin herättävänä asiana ratkaisuksi [Hälinää—Puhemies koputtaa] esitetään lisätalousarviossa...

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisa edustaja, täällä salissa on paljon keskustelua. Se häiritsee hieman. — Keskitytään kuuntelemaan edustaja Kivisaarta.

...siis 112 miljoonan euron määrärahaa ylimääräisen lapsilisän maksamiseen. Joulukuussa maksettava ylimääräinen lapsilisa on keskustan ehdotus lapsiperheiden ostovoiman parantamiseksi. Minusta tämä on äärimmäisen viisas toimenpide — lapsilisän ostovoima on heikentynyt merkittävästi — ja se on samalla myös universaali tuki ja osoitus perheystävällisestä, tyylikkäästä politiikasta.

Arvoisa puhemies! Neljäs lisätalousarvioesitys vähentää valtion nettolainanoton tarvetta 256 miljoonalla eurolla. Tämä selittyy pääosin kasvaneella ansio- ja pääomatuloveron tuottoarviolla. On kuitenkin hyvä huomata, että samaan aikaan osakkeiden myyntituloarvio laskee ja valtion velanhoidot kasvavat voimakkaasti.

Puhemies! Minusta edustaja Filatov täällä tyylikkäällä tavalla nosti esiin, että julkisen talouden yksi keskeinen elementti on työllisyysaste, ja haluan todella onnitella hallitusta sen erinomaisesta hoidosta. Pitää myöskin muistaa, että meillä on todella lähimenneisyysdessä takana korona, jossa oli suurtyöttömyyden ja konkurssien välitön uhka, mutta niin vain olemme tilanteessa, jossa työllisyysaste on ennätyksellisen korkealla. Totta kai kolikon toisella puolella on työvoima- ja osittain myös osaajapula, mutta tosiasia on se, että paljon on tehty myöskin oikein.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Heinonen.

14.48 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Ministeri Saarikko tuossa aika tiukkasanaisesti kysyi kehysten poikkeuslausekkeesta ja siitä, mitä me siinä kritisoimme, mitä emme sieltä hyväksyisi tai mitä siellä on. Täytyy oikeastaan kysyä ministeriltä, että kun tämän poikkeuslausekkeen sisällä te olette esimerkiksi lisänneet sähköautojen hankintatukia ja Valtiokonttorin velanhallinnan kehittämistä ja siltojen kuntokartoitusten tekemistä kehysten ulkopuolella siksi, että Venäjä hyökkäsi Ukrainaan ja näin pois päin, niin onko todella niin, että nämä ovat, arvoisa valtiovarainministeri, teidän mielestänne sellaisia menoja, joita ei voi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

sodan takia uudelleen rahoittaa kehysten sisältä. Kyllä näitä täältä löytyy, kun näitä katsoo, mutta vähän näyttää siltä, että teiltä on puuttunut jopa halu niitä sieltä katsoa.

Arvoisa puhemies! Ensin myönteisiä asioita.

Pidän hyvänä sitä, että puolustusvalmiutta vahvistetaan. Totesin debatissa, että Ukrainaa tulee auttaa Ukrainan lopulliseen voittoon asti. Se tarkoittaa enemmän tukea, se tarkoittaa aseita ja myös tappavaa apua Ukrainalle, ja vetoan, että tehkää sitä lisää. Pidän myös hyvänä sitä, että vapaaehtoista maanpuolustustyötä tuetaan aseiden ja ammusten osalta. Myös F-35-monitoimihävittäjähanke on tässä esityksessä mukana ja myös Laivue 2020 -hanke, jonka tilanteesta olen kyllä itse enemmän huolestunut ja myös muista syistä, joihin ministeri ei viitannut.

Pidän myös myönteisenä tätä aitalpilottihanketta itärajalle, jota kokoomuksesta esitettiin jo aikoja sitten. Silloin kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja Mykkäselle naureskeltiin, että aitako sinne pitää tehdä. Hyvä, että nyt vihreiden ja vasemmistoliiton ja tämän hallituksen johdolla itärajalle aita ryhdytään rakentamaan, mutta kannustan hallitusta pohtimaan myös osittain uusiobetonista tehtävää aitarakennusta. Se olisi malli, joka voitaisiin tehdä eri puolilla Suomea, se olisi nopea pystyttävä, ja sitä olisi erittäin kätevä myös käyttää. Se olisi myös sataprosenttisesti kierrätettävä.

Arvoisa puhemies! Pidän myös hyvänä sitä, että edes nyt, kun tämän hallituksen taival on tulossa loppuun, hoiva-avustajien koulutukseen laitetaan lisäresursseja, sillä vanhusten hoidon puolella on huutava tarve.

Liikennehankkeisiin en sen enempää mene, mutta tällä hetkellä näyttää selvältä, että ensi vuonna tämän hallituksen jäljiltä meidän tiestön korjausvelka tulee olemaan ennätyskellisen korkea. Ennätyskellisen korkea. Tällä kaudella on vähän tuntunut siltä, että ei meillä ole liikenneministeriä ollut tässä hallituksessa lainkaan.

Myös velanhoidomenoihin esitetään tässä 109 miljoonan euron lisäystä, mikä osoittaa osaltaan, että ilmaisen rahan kupla on puhjennut.

Tämä Sanna Marinin vasemmistohallitus on kerta toisensa jälkeen etsinyt ratkaisuja kassassa pysymiseksi, ja yllätys, yllätys, yhteinen laasti on joka kerta löytynyt lisävelkarahan jakamisesta. Hallitus on siis hoitanut erilaisia kiistoja ja ongelmia, myös hallituksen sisäisiä, aina velkarahaa jakamalla. On varmasti totta, niin kuin tässäkin keskustelussa on esille tuotu, että menoissa on paljon niin sanottuja pakollisia ja välttämättömiä menoja ja tarpeita, mutta arvoisa puhemies, oleellinen kysymys on se, että kun tulee välttämättömiä lisämenoja, niin olisiko jostain muualta mahdollista säästää. Tästä ei Marinin vasemmistohallitus näytä edes halunneen taloudesta ja rahoista vastaavan valtiovarainministeri Saarikon johdolla käydä keskustelua. Näyttää selvältä, että ministeri Saarikko, te otatte selvän ykköspaikan valtiovarainministereiden listauksessa, ja tämä listaus ei ole mairittelevimmasta päästä.

Vielä kesällä te, ministeri Saarikko, olitte huolissanne taloudenpidosta ja velkaantumisesta. Nyt syksyllä ei tältä enää kuulosta. Kesäkuussa, 22.6., te tviittasitte: ”Jaan presidentti Niinistön vakavan huolen velasta. Hyvä taloudenpito on osa turvallisuutta. Tälläkään kertaa kaikki ei ollut taloudessa toisin. Velalla on väliä.” Te jatkoitte perään toisella tviitillä: ”Euroopassa oli jo huolestuttavalla tavalla valtavirtaistumassa ajattelu, jossa hyvinvointi voidaan muka rakentaa velkaeurojen varaan. Ei voida. Hyvinvointi rakentuu ainoastaan työn ja yrittämisen ja osaamisen varaan.” Nämä teidän viserrykset Twitterissä ovat hyviä, mutta valitettavasti te, ministeri Saarikko, näytätte toimivan täysin toisin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Maatalous, kyllä se on iso huoli, vaikka täällä keskustalaiset ovat halunneet luetella, mitä kaikkea on tehty. Käykää kysymässä suomalaisilta ruuantuottajilta, mikä siellä on tilanne. He eivät edustaja Lepän puhumilla asioilla tai edustaja Kalmarin puhumilla asioilla selviä tästä talvesta. Te vähän kuin Tuntemattomassa sotilaassa näytitte heille rätinkejä, että ei heillä voi olla rahanpuutetta, mutta arvoisat keskustalaiset, suomalaisten ruuantuottajien pussi on nyt tyhjä rahasta ja pian myös viljasta. Energia- ja sähkölaskut kasvavat merkittäväällä tavalla. Tänne olisi pitänyt saada tämän vuoden puolella energiapaketti. Jos te sen tuotte ensi helmikuussa, niin se ei ehdi auttamaan alkuvuoden ja ensi kevään osalta.

Kysyn nyt keskustalta, miksi keskusta ei halunnutkaan tätä pakettia tuoda tässä vaiheessa, missä sitä MTK on pyytänyt, missä sitä suomalaiset ruuantuottajat ovat pyytäneet. Miksi keskusta ei halunnutkaan tätä maatalouden apupakettia tuoda eduskuntaan ajoissa? Arvoisa ministeri Saarikko, miksi ette?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Essayah.

14.55 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Lisätalousarviothan nimensä mukaisesti pukkaavat aina olemaan enemmän lisäyksiä, mitä olisi jo pitänyt siellä matkan varrella huomioida, ja toki sitten sellaisiin tarpeisiin vastaamista, mitkä ovat esimerkiksi sen kyseisen vuoden aikana syntyneet. Kyllähän tässä neljännessä lisätalousarviossa on toki ihan varmasti kannatettavia ja hyviä asioita. Täällä kollegat ovat tuoneet esille esimerkiksi puolustusvalmiuden varmistamiseen ja Ukrainan tukemiseen liittyvät menonlisäykset, ja varmasti koko oppositio antaa tukensa niille. Pidän tärkeänä myös sitä, että lapsiperheitä tuetaan ylimääräisellä lapsilisällä ja että liikenneinvestointeja tehdään, vaikkakin näissä kahdessa viimeksi mainitussa on kyllä hivenen tällaisen niin sanotun vaalitäkyilyn makua. Ne ovat joka tapauksessa tärkeitä. Tietysti totta kai tiestön korjausvelka on niin mittava, että nämä ovat vain pieni paikka niille kuoppaisille teille, mitä meillä ympäri Suomea on, mutta hyvä, että edes se on tulossa.

No sitten tietysti tämä kokonaisuus huolestuttaa, ja ehkä tässä sanoisin, että erityisesti se, mikä on ollut meillä hallituksen valitsema korkopolitiikka ja lainojen maturiteetti. Elikä olen ymmärtänyt, että meillä on tällä hetkellä sellainen strategia, joka oli ihan hyvä silloin, kun korot olivat matalalla, ja sopi siihen korkoympäristöön, mutta nyt inflaation hurjasti kiihtyessä ja korkojen noustessa tämä meidän valitsema ja erityisesti hallituksen valitsema korkostrategia tällä hetkellä tuottaa Suomelle ylimääräistä tappiota. Tästä olisin tietysti halunnut kuulla valtiovarainministeriltä, onko tämän uudelleenarviointi nyt menossa ja onko vielä hallitus tuomassa uutta korkostrategiaa niiltä osin.

Niin kuin tuossa jo debattipuheenvuorossa nostin esille, kaikkein suurin puute tässä lisätalousarviossa ja ylipäättänsä näissä hallituksen ensi vuoden kaavailuissa on se, että me emme näe maataloudelle tukea. Täytyy ihmetellä, että kun energiakustannusten nousua on yritetty kompensoida lähestulkoon kaikille muille tahoille mutta ei kuitenkaan maataloille, niin miksi juuri maatalous on jätetty ilman tukea. Tätä kauttahan meillä koko ruokaturva, koko elintarvikeketju, on ehdottomasti vaarassa. Tietysti kun ajattelee nyt tätä seitsemää vuotta, minkä keskusta on ollut hallituksessa, totta kai siellä on paljon muutakin sellaista. Olisi jotenkin olettanut, että maatalouden byrokratia tai esimerkiksi elintarvikemarkkinalaki olisivat nähneet todellisia muutoksia, mutta niitä ei valitettavasti ole nähty, ja todellakin, niin kuin tuossa totesin, [Puhemies koputtaa] oppositio jakaa yhteisen huolen maata-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

louden tilanteesta ja tämä välikysymys, jonka KD aikoo jättää, on varmasti paikallaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Nyt on aika päättynyt. — Ehdimme ottamaan vielä yhden puheenvuoron tähän keskusteluun. — Ledamot Östman.

14.58 Peter Östman kd: Kiitos, arvoisa puhemies! En tiedä, miten aloittaisin, mutta olen yllättynyt, pettynyt ja suorastaan järkyttynyt. Viime viikolla elin vielä toiveikkaana, kunnes sain lukea Luonnonvarakeskuksen, Luken, raportin, joka oli hyvin selkokielellä kirjatut: kustannukset syövät maatalouden kannattavuutta — kustannukset syövät maatalouden kannattavuutta. Luonnonvarakeskuksen raportin mukaan tuottajahintojen nousu ei riitä peittämään kohoavien kustannusten luomaa kannattavuuskriisiä. Vuonna 2022 maatalojen keskimääräinen yrittäjätulo jää 17 500 euroon maatilaa kohti — 17 500 euroon. Kannattavuustavoitteista täyttyy reilut 40 prosenttia, eli maatalousyrittäjän tuntipalkka on 6 euroa 90 senttiä — 6 euroa 90 senttiä — ja oman pääoman korkotuotto 1,6 prosenttia. Hyvä hallitus, miten kuvittelette, että maatalousyrittäjät selviytyvät tehdyistä miljoonien investoinneista tällaisella korkotuotto prosentilla?

Maataloustuotannon arvoa kuvaava kokonaistuotto kasvaa tänä vuonna noin 237 000 euroon yritystä kohti. Siitä tukien osuus on 25 prosenttia. Mutta kun kokonaistuotosta vähennetään kaikki tuotantokustannukset, saadaan tämä yrittäjän voitto, joka osoittaa maatalousyriyten jäävän vajaat 24 000 euroa tappiolle — 24 000 euroa tappiolle. Miten me pystymme ylläpitämään huoltovarmuutta tällaisessa tilanteessa, jos ei maatalouselinkeinoja tueta paremmin kuin mitä tämä hallitus on kyennyt tekemään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tähän keskusteluun varattu tunti on päättynyt, ja keskustelu ja asian käsittely siis keskeytetään ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.01.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 15.59.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3. käsittelyä. Jatketaan keskustelua. — Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Reijonen poissa, edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Turtiainen, olkaa hyvä.

16.00 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko sanoi aloituspuheenvuorossaan, että tämä on Ukrainan vankkumattoman tukemisen budjetti. Voi hyvänen aika. Todellakin esitän, että tämä neljäs lisätalousarvio hylätään. Tällaisilla esityksillä suomalaiset laitetaan osalliseksi muiden sotiin, ja siksi se on pysäytettävä välittömästi. Esitykseen on ujutettu hyviäkin asioita — muun muassa lapsiperheiden tukeminen — mutta vain siksi, että eduskunnan istuvat puliveivarit tarvitsevat tulevaisuudessa taas ääniä. Hylätään tämä esitys ja tehdään uusi esitys, jossa on vain hyviä asioita ilman sotaan osallistumista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 123/2022 vp

Arvoisat kollegat, oletteko te tietoisia, että aidosti puolueeton Sveitsi ei ole toimittanut yhtään asetta Kiovan hallinnolle? Suomen toimittamat kertasingot, kranaatinheittimet ja rynnäkkökiväärit vain pitkittävät siviilien kärsimyksiä Ukrainassa. Venäjä ei käy Ukrainassa sotaa paikallista väestöä vastaan, vaan se on siellä rauhanturvatehtävissä ja puolustautuu Amerikkaa vastaan. Länsimaiden johtama liittouma on panostanut jo 100 miljardia euroa Kiovan hallinnon tukemiseen Venäjää vastaan eli Yhdysvaltain johtaman maailmanjärjestyksen tai oikeammin epäjärjestyksen tekohengitykseen.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä ollaan laittamassa kansainvälisten välikäsien kautta 30 miljoonaa euroa lisää suomalaisten rahaa asetukseen Ukrainaan. Hyvät kollegat, tämä on viimeistä senttiä myöten laitonta. Nyt sotaa käyvään Ukrainaan toimitetulla aseavulla, sotarahoitussavulla ja koulutusavulla ei ole YK:n mandaattia, joten se on kansainvälisen oikeuden vastaista. Tämä lisäbudjettiesitys rikkoo myös meidän omia lakejamme, koska se saattaa Suomen sodan osapuoleksi. Lisäksi se on myös Suomen ja Venäjän välisen voimassa olevan naapurussopimuksen vastainen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on vielä todettava, että jos uskomme Interpolin, Europolin ja Suomen tullin kommentteja, osa Suomen Ukrainaan toimittamista aseista päätyy mustan pörssin kautta rikollisille ja terroristeille ja todennäköisesti myös Suomeen. Tämä on järkyttävää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma poissa, edustaja Kankaanniemi poissa, edustaja Hopsu poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.